یادداشت روز

سخنی با رییس جدید سازمان سینمایی
«صبر ایوب» ایوبی

فرانک آرتا

● رییس سازمان سینمایی با بازگشایی «خانه‌سینما» همزمان با «روز ملی سینما» حرکتی نمادین و در عین حال مدبرانه در پیش گرفت و در روزهای نخست جایگیری‌اش روی صندلی معاونت، به اصطلاح برادری‌اش را به اهالی سینما نشان داد و به این غایله بی‌حاصل پایان بخشید. حتی به آنهایی که پیش از انتصابش به او به دیده تردید می‌نگریستند، چراغ‌سبز نشان داد و در جذب حداکثری نیروهای قهرکرده در بدنه سینما به موفقیت رسید. منتها این همه ماجرا نیست و به‌نظر می‌رسد سختی‌های دوره ریاست حجت‌الله ایوبی تازه شروع شده است. دو نکته مهم در این مسیر باید مدنظر گرفته شود که البته در صورت به مقصدرساندن آن، ایوبی برگ‌برنده را از آن خود خواهد کرد. یکی اینکه برای مانایی «خانه‌سینما» به لحاظ قانونی باید چاره‌ای بیندیشد تا این نهاد صنفی قدرتمند با عوض‌شدن دولت‌ها و تغییر رویکردها به بلیه «تعطیلی» مبتلا نشود. چون چیزی که یک‌بار اتفاق افتاده، بعید نیست بار دیگر هم تکرار نشود. «خانه‌سینما» مهم‌ترین تشکل صنفی-هنری در ایران است که بارها شاهد حرکت‌های مردمی و تجمیع و همگرایی اعضای آن در بزنگاه‌های تاریخی بودیم. تعطیلی شوک‌آور آن توسط رییس پیشین سازمان سینمایی تبعات منفی بسیاری برای مملکت به‌همراه داشت و همین‌طور سیاستگذاری‌های غلط آن دوره بسیاری از هنرمندان را به انزوا کشاند؛ موضوعی که حتی در زمان وزارت آقای صفارهرندی و محمدرضا جعفری‌جلوه، اتفاق نیفتاد و آنها آنقدر خردمندی به‌خرج دادند که با این نهاد مهم صنفی وارد جنگ نشوند. نکته مهم دیگر که باید به آن توجه شود توجه به دعوای تهیه‌کنندگان سینمای ایران است که البته چیز جدیدی نبوده و نیست و مسبوق‌به‌سابقه است. چنانچه آن زمان که زنده‌یاد سیف‌الله داد، رییس وقت هیات‌مدیره خانه‌سینما بود و با اینکه خودش برآمده از درون سینما بود، با گروه‌های مختلف تهیه‌کنندگان برای رساندن آنها به همگرایی همدلانه دست‌وپنجه نرم می‌کرد که البته این زخم کهنه در نبود تدبیر و اعتدال در دوره آقای شمقدری به جنگ تمام‌معنا تبدیل شد و حاشیه‌های قابل حل به متن جامعه کشانده شد و فضا را پرتنش و متشنج کرد. به همین دلیل آقای ایوبی بهتر است صبر ایوب پیشه کند، پدری کند و باتوجه به شناخت ریشه‌های بروز و ظهور این اختلافات، مشکلات انشعاب تهیه‌کنندگان را به فرصتی جهت ایجاد وحدت رویه‌ای قابل تعامل و نه لزوما منطبق‌کردن و یک‌سو کردن آرا تبدیل کند و با توجه به جایگاه بااهمیت این حرفه در بدنه سینما و فیلمسازی که به هر شکل کلید اقتصادی سینما در دست آنان است، مرزبندی آنها را در درون «خانه‌سینما» با هر یک از صنوف از نقطه‌نظر منافع مالی و... مشخص کند.

پیشنهاد روز

نقاشی‌های کودکانه در گالری «آشیانه مهر»

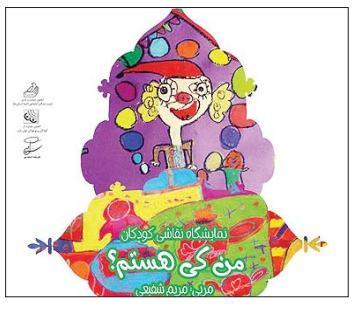

● **شرق:** نمایشگاه «من کی هستم؟» از آثار کودکانی که با مربیگری مریم شفیعی خلق شده‌اند، در گالری آشیانه مهر برگزار می‌شود. مریم شفیعی‌مربی کودکان درباره پروژه «من کی هستم؟» گفت: «کودکی ما سرشار از بازی‌هایی برای شناخت خودمان بود. در آن زمان وقتمان را بیشتر با خانواده می‌گذراندیم، خاله‌بازی، اسباب‌بازی‌های دست‌ساز، طبیعت‌گردی، همه‌وهمه کمکی برای شناخت ما از خودمان و محیط بود اما امروزه با وجود بازی‌های رایانه‌ای، نوع زندگی کودکان نیز تغییر یافته. جوری که انگار کودک امروز تنهاست... .» او ادامه داد: «وقتی با کودکان به پرسش و پاسخ می‌پرداختم، دیدم بچه‌ها چقدر نیاز دارند تا با آنها گفت‌وگو شود. دانش آنها بسیار زیاد است و نیاز به فرصتی برای تبادل آنها دارند. با توجه به این واقعیت، ایده تصویرسازی کودکان از خودشان شکل گرفت.» شفیعی سپس به جزییات این طرح اشاره کرد: «درواقع «من کی هستم؟» پروژه‌ای برای توجه بیشتر بچه‌ها به خودشان، محیط اطراف و بازگو کردن نگاهشان به زبان تصویر و نقاشی بود. هدف از این پروژه اصلا این نبود که به یک یا چند نتیجه خاص فلسفی برسیم یا کودک وادار به تفکر یا حافظه‌اش تقویت شود بلکه فقط‌وفقط هدف ما قرار گرفتن ذهن در مدار خویش است و رسیدن به پذیرش آنچه هستیم.» این نمایشگاه از ۲۷شهریور الی ششم‌مهرماه از ساعت ۱۱ صبح الی شش‌عصر به‌جز پنجشنبه‌وجمعه در نگارخانه آشیانه مهر به نشانی خیابان کارگر شمالی، بین فرصت و نصرت، کوی جعفرزادگان، پلاک دو برگزار می‌شود.

آیا «شاعر» از فرهنگستان خداحافظی خواهد کرد
«دروازه بهشت» چشم انتظار مسافر جدید

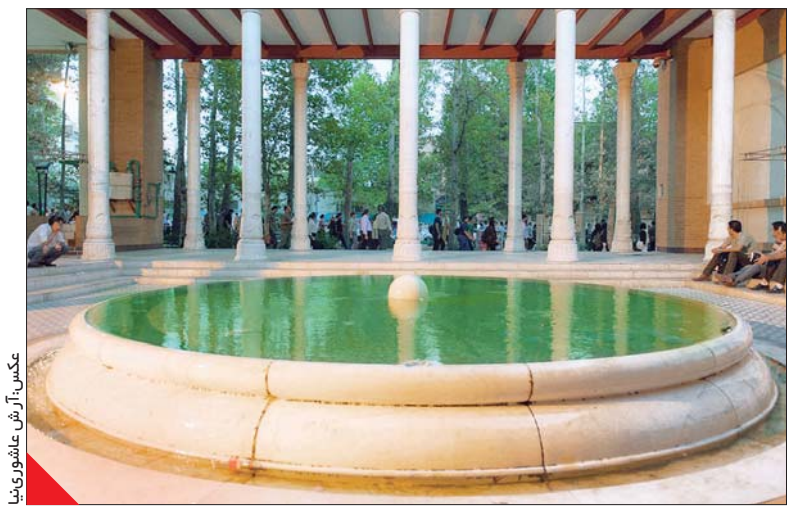
عکس: آرش عاشوری‌نیا

پرویز براتی: آنهایی که این روزها گذرشان به تقاطع خیابان‌های طالقانی و ولیعصر می‌افتد، در میان انبوه ساختمان‌های کوچک و بزرگ با ساختمانی روبه‌رو می‌شوند با آجرهای قرمز رنگ که در مجاورت درختان کهنسال خیابان ولیعصر جا خوش کرده؛ ساختمانی که پنج‌سال پیش به مکان جدید فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران بدل شد. این نهاد هنری که عمری ۱۵ساله دارد تنها دو مدیر به خود دیده است؛ میرحسین موسوی و علی معلم دامغانی. حالا در واپسین روزهای فعالیت مدیر دوم، ساختمان شماره ۴۴۳ خیابان ولیعصر چشم انتظار است؛ چشم انتظار اینکه آیا همچنان مدیریت آن در دستان علی معلم دامغانی می‌ماند یا این شاعر ۶۲ساله صندلی ریاست یکی از مهم‌ترین نهادهای هنری کشور را به شخصی دیگر خواهد سپرد؟

رواق هنر، با دروازه بهشت

یکشنبه ۱۳ اردیبهشت ۱۳۸۸ رواق هنر ساختمان مرکزی فرهنگستان هنر در تقاطع خیابان‌های ولی‌عصر و طالقانی با حضور جمع زیادی از هنرمندان و علاقه‌مندان هنر افتتاح شد. رواقی یادآور حیاط‌های ایرانی که در ساخت آن به تمثیل‌ها و استعاره‌ها توجه شده بود. ستون‌های این ساختمان یادآور ستون‌های تخت جمشید و بدنه آن نیز به ستون‌های چوبی ۴۰۰سال پیش برمی‌گردد که در حوزه تمدن ایران شکل گرفته. اشعاری از شاهنامه و گلشن راز شبستری در قسمت‌های زیر ستون‌ها حکاکی شده و سرستون‌ها هم برگرفته از سرستون‌های دوره ساسانی است. در کنار معماری سنتی و قدیمی آهن‌ها و تیرآهن‌های سقف هم فضای شاعرانه‌ای به ساختمان داده‌اند. معمار این بنا در این ساختمان تلاش کرده معماری همه دوره‌ها و زمان‌ها را یادآوری کند. ورودی این بنا «دروازه بهشت» نام دارد و برگرفته از دروازه سبزرنگ نوفل لوشاتو است که امام خمینی از آن عبور می‌کرد. آب هم نشانگر روشنایی و مظهر علم و دانش بشری است. علی معلم دامغانی ازسال ۱۳۸۸ مقیم «دروازه بهشت» شده؛ با این حال ناظران و هنرمندان می‌پرسند کارنامه چهارساله او تا چه حد قابل دفاع است؟ آیا او در دروازه بهشت می‌ماند یا مسافر جدیدی در راه است؟ با نگاهی به برنامه‌های چهارسال گذشته فرهنگستان هنر، شاهد رکودی نسبی در فعالیت‌های این نهاد بوده‌ایم. این امر، هم از رهگذر مقایسه برنامه‌های این نهاد باسال‌های قبل از ۱۳۸۸ هویداست و هم از عدم‌حضور ۳۰ عضو پیوسته آن.

۱۵سال فراز و فرود

اسفند سال ۱۳۷۷ بود. فرهنگستان هنر با مصوبه جلسه ۴۳۹ شورایعالی انقلاب فرهنگی تشکیل می‌شود. در اساسنامه مصوب، هدف فرهنگستان پاسداشت از میراث و هنر اسلامی و ملی و پیشنهاد سیاست‌ها، راهبردها و دستیابی به آخرین یافته‌ها و نوآوری‌ها و نیز ارتقای فرهنگ اسلامی برای مقابله با تهدیدات تهاجم فرهنگی اعلام می‌شود. این نهاد قرار است موسسه‌ای با شخصیت حقوقی مستقل باشد که به نهاد ریاست‌جمهوری وابسته است. زمان به سرعت برق و باد می‌گذرد. طی ۱۱سال، دست اندرکاران این مجموعه تلاش زیادی می‌کنند تا همپا با جریان‌های موازی هنری و فرهنگی موجود در دیگر نهادها و بخش‌های هنری کشور قدم بردارند. این حرکت را می‌توان به خوبی از روی دوسالانه‌هایی که فرهنگستان با پسوند «جهان اسلام» برپا می‌کرد و همچنین برپایی اکسپوها، هم‌اندیشی‌ها و جشنواره‌های مختلف دریافت. اولین دوسالانه فرهنگستان، دوسالانه نقاشی جهان اسلام است که سال ۱۳۸۵ چهارمین دوره آن با معرفی آنه محمد تاتاری از ایران و محمد اکسو از الجزایر به‌عنوان نقاشان برتر پایان می‌یابد. دوسالانه بعدی که روی گرافیک تمرکز دارد، دوسالانه پوستر جهان اسلام است که در آغاز کار با حضور مرحوم مرتضی ممیز و تعداد دیگری از گرافیست‌های زبده برپا می‌شود. ایده برپایی دو دوسالانه فیلم و موسیقی قطعی و حتی قرار می‌شود اولین دوسالانه فیلم جهان اسلام با دبیری زنده‌یاد سیف‌الله داد برپا شود. اولین دوسالانه موسیقی جهان اسلام هم مقرر می‌شود با دبیری ایرج نعیمی کار خود را آغاز کند. درسال ۱۳۸۷ اولین دوسالانه عکس جهان اسلام در تهران برگزار می‌شود که حاوی اخبار تازه‌ای است، از جمله جیمز نچوی (عکاس مطرح ضدجنگ آمریکایی) و همچنین شهید اعلام (عکاس نامدار بنگلادشی) در کنار شماری از داوران داخلی کار قضاوت آثار این دوسالانه را انجام می‌دهند. فرهنگستان هدف از برگزاری این همایش را بررسی تاریخی و تحلیلی یکی از درخشان‌ترین دوره‌های فرهنگ و هنر، نه فقط ایران بلکه جهان اسلام اعلام می‌کند. همایش «چندصدایی در هنر ایران» و هم‌اندیشی تخیل هنری با عنوان «تخیل و مهاجرت» از دیگر همایش‌های مهم هستند. از دیگر برنامه‌های مهم سال ۸۷، می‌توان به برپایی نمایشگاه هنرمندان معاصر ارامنه اشاره کرد که در موسسه صبا آغاز به کار کرد. همچنین برپایی اولین اکسپوی عکس ایران از دیگر اقدامات مهم فرهنگستان در سال ۸۷ است. طی آن چندسال فرهنگستان در حوزه نمایش ضعیف‌تر از حوزه تجسمی عمل کرد. نمایش در فرهنگستان هنر یک گروه تخصصی محسوب می‌شود که هدف عمده‌اش اجرای پژوهش‌های تئاتری است اما وضعیت موسیقی بهتر بود. کارگاه‌های محمدرضا شجریان از جمله برنامه‌های ارزشمند این مرکز به حساب می‌آمد.

کارنامه ضعیف ٤ساله

اول دی ماه ۸۸ ریاست جدید فرهنگستان هنر معرفی شد. محمد محمدیان عضو شورایعالی انقلاب فرهنگی در سخنانی گفت: «اعضای شورایعالی انقلاب فرهنگی در جلسه سه‌شنبه اول دی علی معلم دامغانی (شاعر) را به‌عنوان رییس جدید معرفی کردند» در این جلسه جهانگیر الماسی (بازیگر)، مجتبی رحماندوست (نویسنده و مشاور فرهنگی رییس‌جمهوری) و مهدی کلهر (مشاور رییس‌جمهوری) به‌عنوان اعضای جدید فرهنگستان انتخاب می‌شوند. دو هفته قبل از آن شورایعالی انقلاب فرهنگی مستقیما علی معلم دامغانی را به عضویت پیوسته فرهنگستان هنر درآورده بود؛ این در حالی بود که طبق اساسنامه فرهنگستان هنر، ۲۰عضو از ۳۰عضو پیوسته فرهنگستان باید به پیشنهاد شورای هنر و با تایید شورایعالی انقلاب فرهنگی انتخاب شوند و ۱۰عضو دیگر توسط همان ۲۰نفر انتخاب می‌شوند. بر اساس این اساسنامه رییس فرهنگستان هنر به پیشنهاد مجمع عمومی و حکم ریاست عالیه فرهنگستان‌ها (ریاست‌جمهوری) از میان سه نفر از صاحب نظران برجسته کشور برای مدت چهارسال انتخاب می‌شود و انتخاب مجدد وی بلامانع است. اما در مصوبه جدید (مصوب ۱۶ آبان ۱۳۸۸) شورایعالی انقلاب فرهنگی که ریاست آن بر عهده رییس‌جمهوری است، رییس فرهنگستان از میان اعضای پیوسته آن به پیشنهاد رییس‌جمهور و تصویب شورایعالی انقلاب فرهنگی و با حکم او برای یک دوره چهارساله انتخاب می‌شوند. آن زمان احمدی‌نژاد برای برکناری رییس وقت فرهنگستان سفر خود را به شیراز ناتمام گذارد و به تهران آمد. اگر این روزها سری به سایت فرهنگستان هنر www.honar.ac.ir بزنید تنها شماری خبر و مطلب پربیننده می‌بینیم. طی چهارسال گذشته، عمده فعالیت‌های فرهنگستان به برپایی چند نمایشگاه و چند همایش محدود شده. شاید تقدیر از خانواده «تجویدی‌ها»، برپایی نمایشگاه «طبیعت در نگاه نقاشان نوگرای ایران» و نمایشگاه هنرمندان کره را بتوان مهم‌ترین اقدامات این نهاد در چهارسال گذشته به حساب آورد.

اعضای پیوسته‌ای که پیوسته نیستند!

شورایعالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۴۵۵ مورخ ۷۸/۱۰/۱۴، بنا به پیشنهاد شورای هنر (نامه شماره ۳۱۷۵/دش مورخ ۷۸/۱۰/۵) و در اجرای ماده ۱۶ اساسنامه فرهنگستان هنر، اعضای پیوسته فرهنگستان هنر را به این شرح تصویب کرد: سیدمحمد بهشتی، حبیب‌الله صادقی، زهرا رهنورد، مهدی حجت، غلامحسین امیرخانی، حبیب‌الله آیت‌اللهی، مهدی حسینی، داریوش مهرجویی، مجید مجیدی، جواد حمیدی، میرحسین موسوی، علی‌اکبر صنعتی، سیدعبدالمجید کیانی هندی، محمدعلی رجبی، محمود عزیزی، هادی ندیمی، علی لاریجانی، محمدحسین حلیمی، هانیبال الخاص و داریوش صفوت. از این عده چند نفر فوت کرده‌اند و مابقی‌شان هم طی چهارسال گذشته ارتباطی با فرهنگستان نداشته‌اند. محمود عزیزی کارگردان و بازیگر تئاتر و تلویزیون و یکی از این اعضا در مورد وضعیت عضویت خود در این نهاد هنری به «شرق» می‌گوید: «من عضو پیوسته فرهنگستان هنر هستم؛ اما در چهارسال گذشته کار خاصی انجام ندادم و فکر نمی‌کنم در بخش نمایش هم برنامه‌ای وجود داشته باشد.» اغلب اعضای پیوسته فرهنگستان در پاسخ به سوال «شرق»، جواب‌هایی مشابه جواب دکتر عزیزی را می‌دهند. غلامحسین امیرخانی هم فقط به این نکته اشاره می‌کند که «محض تبرک» در این چهارسال دو اثر به فرهنگستان داده است. با این اوصاف سوال اینجاست که آیا در جلسه پیش‌روی شورایعالی انقلاب فرهنگی پاسخ این پرسش‌ها و ابهام‌ها داده خواهد شد؟ آیا ساختمان شماره ۴۴۳ خیابان ولیعصر خانه‌تکانی اثرگذاری به خود خواهد دید؟

گروه شمس مولوی را به برج میلاد می‌برد

شرق: سهراب پورناظری و گروه موسیقی «شمس»، اشعاری از مولانا، هومن ذکایی و رهی معیری را به‌همراه سماع‌گران از ۹ تا ۱۱ آبان در برج میلاد اجرا می‌کنند. گروه «شمس» به سرپرستی کیخسرو پورناظری و آهنگسازی تهمورس و سهراب پورناظری که پیش از این به‌همراه سماع‌گران قونیه و نوازندگان خارجی از کشورهای فرانسه و ترکیه کنسرت «بزرگداشت سال جهانی مولانا» را به مدت چهارشب در کاخ سعدآباد اجرا کردند؛ این‌بار می‌خواهند اشعاری از مولانا، هومن ذکایی و رهی معیری را بر اساس موسیقی معاصر ایرانی و موسیقی تنبور را در ۱۲ پرده برای علاقه‌مندان روی صحنه برج میلاد ببرند. این کنسرت که گویا قرار بود هفتم و هشتم شهریورماه سال‌جاری در کاخ نیاوران برگزار شود بنا بر ناهماهنگی‌هایی که از سوی مدیران پیشین سازمان میراث فرهنگی به‌وجود آمده بود، به تعویق افتاد. در این اجرا کیخسرو پورناظری (آهنگساز، تنبور)، تهمورس پورناظری (آهنگساز، تنبور، تار، بربط)، سهراب پورناظری (خواننده، کمانچه و تنبور)، نجمه تجدد (همخوان)، حسین رضایی‌نیا (دف و سازهای کوبه‌ای)، مهیار طریحی (سنتور) داریوش آذر (باس) و تنبورنوازان گروه شمس پوریا پورناظری، کاوه گرایلی، ندا خاکی، کیمیا جمشید، خورشید دادبه، نیکناز میرقلمی، علیرضا جوادی و سپند داد حضور دارند.

نامه هنرمندان فارس به حسن روحانی

شرق: جمعی از اهالی فرهنگ و هنر شناخته‌شده که در استان فارس متولد و بزرگ شده‌اند؛ با نگارش نامه‌ای خطاب به حسن روحانی، رییس‌جمهور خواستار رسیدگی به وضعیت فرهنگی این شهر و افزایش برنامه‌های فرهنگی هنری در دیار حافظ شدند. در بخشی از این نامه آمده است: «به حرمت این گنجینه‌های فرهنگی، بستری از همنشینی متسامحانه و متعاملانه افراد، تفکرها و سلایق را در طول تاریخ در خود جای داده است، عنصری که به حق نماد فرهنگ غنی، متنوع و متکثر ایران‌زمین بوده است.» این نامه به امضای هنرمندانی چون میلاد اکبرنژاد، منصور اوجی، محمود پاکنیت، حسن پورشیرازی، امین تارخ، گوهر خیراندیش، آرش دادگر، دکتر مسعود دلخواه، حبیب دهقان‌نسب، علی‌نقی رزاقی، ایرج زبردست، جلیل سازگارنژاد، دکتر حسین سلیمی، داریوش نویدگویی، اصغر همت و... رسیده است. مهم‌ترین خواست این هنرمندان عبارت است از سخت‌افزار، زیربنای نرم‌افزار و نبود آن، فترت اندیشه را رقم می‌زند. احداث پردیس‌های سینمایی و سالن‌های تئاتر شهر، گالری‌ها، فرهنگسراها و مجتمع‌های فرهنگی، تاسیس موزه هنرهای معاصر که بارها وعده آن داده شده است و اغلب مصوبه نیز اخذ کرده است.

عکس روز

نمایشگاهی از آثار فرانسیس بیکن و هنری مور در موزه هنر و باستان‌شناسی دانشگاه آکسفورد برگزار شد. در این نمایشگاه ۲۰ نقاشی از فرانسیس بیکن و ۲۰ طراحی و مجسمه از هنری مور به نمایش درآمده. این آثار از مجموعه‌های خصوصی و عمومی به امانت گرفته شده‌اند و نام آن «فرانسیس بیکن هنری مور: گوشت و استخوان» است که از روز گذشته آغاز به کار کرده.
عکس: AFP

چهره روز

محمود دولت‌آبادی، نامزد جایزه ادبی سوییس
کلنل به آلپ می‌رود

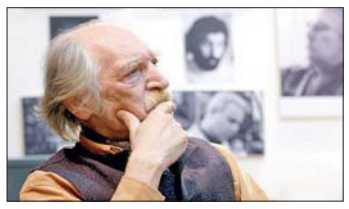

● **شرق:** هرچند خوانندگان فارسی‌زبان فعلا از خواندن نسخه فارسی «کلنل» محمود دولت‌آبادی محروم هستند؛ اما این کتاب در میان خوانندگان غیر ایرانی طرفدارانی پیدا کرده و تاکنون نامزد چند جشنواره از جمله «بوکر آسیایی» شده. یکی از تازه‌ترین آنها جایزه ادبی «یان میخالسکی» سوییس است که دولت‌آبادی و کلنل یکی از سه نامزد نهایی آن هستند. خبرگزاری ایسنا به نقل‌قول از وب‌سایت جایزه ادبی «یان میخالسکی» نوشته است: رمان «کلنل» به قلم محمود دولت‌آبادی به مرحله نهایی این جایزه بین‌المللی در سال ۲۰۱۳ راه یافته است. دولت‌آبادی قبل از این هم با «کلنل» نامزد جایزه ادبی آمریکا برای بهترین کتاب ترجمه به زبان انگلیسی شده بود. او سال گذشته نیز با این کتاب نامزد بوکر آسیایی بود. دولت‌آبادی به‌خاطر نامزدی در جایزه «یان میخالسکی» برای اقامت سه‌ماهه در کوه‌های آلپ دعوت شده است. جایزه ۵۰هزارفرانکی «میخالسکی» هرساله به برترین اثر ادبی یک نویسنده تعلق می‌گیرد. «سرجی گروژینسکی» برای کتاب «امپراتور دروغ‌ها» دیگر نامزدهای نهایی این جایزه هستند.

هفت‌جهان

«استیو مک‌کویین» برنده جایزه تورنتو
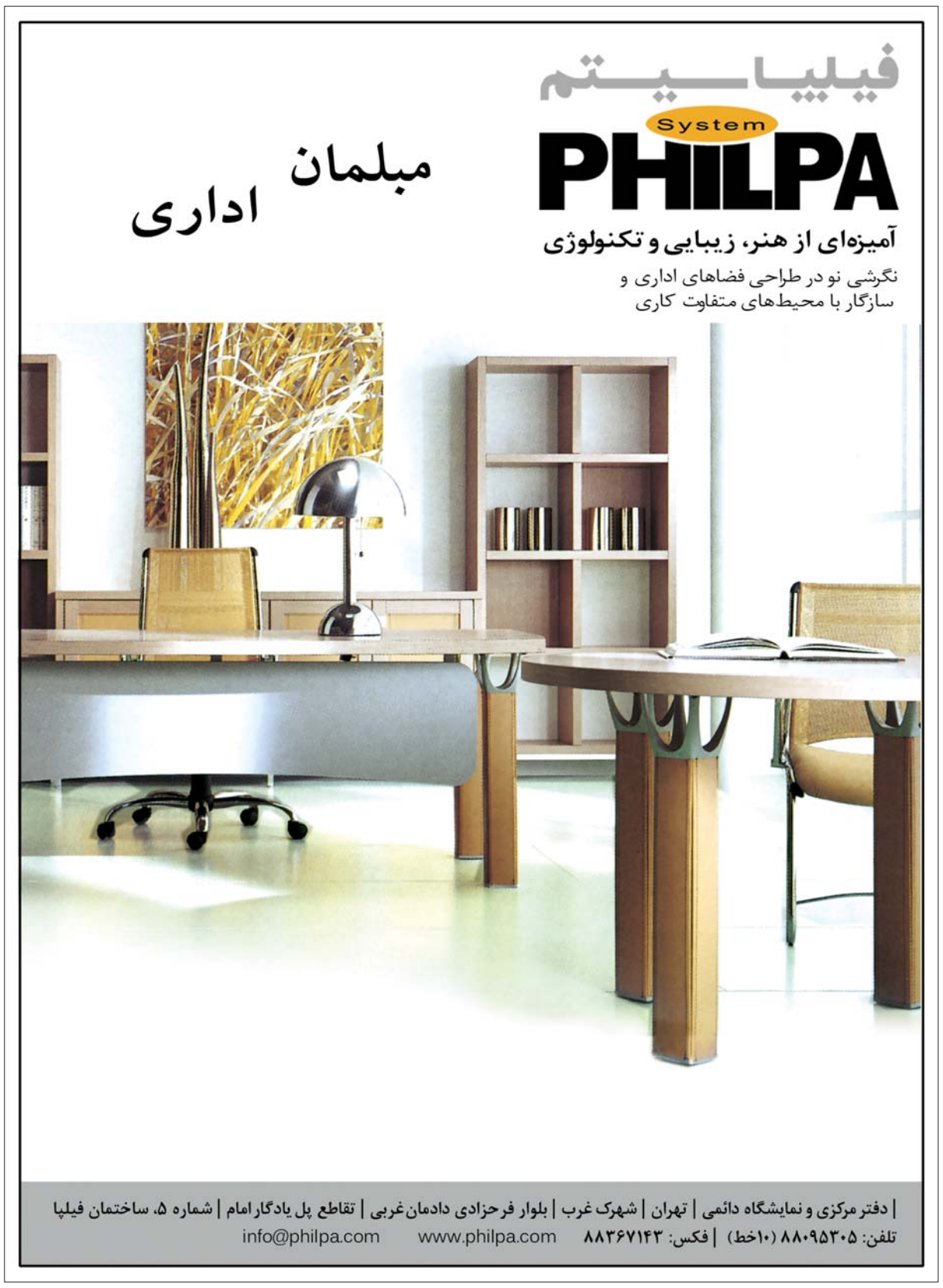
● **شرق:** فیلم «استیو مک‌کویین» برنده جایزه برتر جشنواره فیلم تورنتو شد. فیلم «۱۲ سال یک برده» ساخته «استیو مک‌کویین» که از مضمونی نژادپرستانه برخوردار است؛ موفق به دریافت جایزه سی و هشتمین جشنواره فیلم تورنتو شد. سی و هشتمین جشنواره فیلم تورنتو، ۱۵ سپتامبر، جایزه برتر فیلم تورنتو را به «استیو مک کویین» کارگردان فیلم «۱۲ سال یک برده» که یکی از گزینه‌های احتمالی جایزه اسکار ۲۰۱۴ به حساب می‌آید، اهدا کرد.